

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**Державний заклад**  
**«Південноукраїнський національний педагогічний університет**  
**імені К.Д. Ушинського»**  
**Національний університет «Чернігівський колегіум**  
**імені Т. Г. Шевченка»**  
**Professional association of kinetotherapists and manual therapist from**  
**republic of Moldova**  
**Uniwersytet Szczeciński (Polska)**  
**University of Bucharest (Romania)**  
**Навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту та**  
**реабілітації**  
**Кафедра фізичної реабілітації, біології і охорони здоров'я**

# **АДАПТАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ**

**З Б І Р Н И К**  
**НА У К О В И Х П Р А Ц Ь**  
**XV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,**  
**присвяченої**  
**105-річчю з дня заснування кафедри фізичної реабілітації,**  
**біології і охорони здоров'я та**  
**60-річчю створення лабораторії функціональної діагностики**  
**імені професора Т. М. Цонєвої**  
**19–20 вересня 2024 року**  
**м. Одеса**  
**Частина 2**  
**Одеса – 2024**

УДК 796611.7–053.67(063)

**Рецензенти:**

- **С. П. Гвоздій** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;
- **І. Л. Ганчар** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри спортивних дисциплін Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Головний редактор

**Босенко Анатолій**, доктор педагогічних наук, кандидат біологічних наук, професор

Редакційна колегія:

|                             |                                                       |
|-----------------------------|-------------------------------------------------------|
| <b>Коробейніков Георгій</b> | доктор біологічних наук, професор (Німеччина-Україна) |
| <b>Лизогуб Володимир</b>    | доктор біологічних наук, професор (Україна)           |
| <b>Магльований Анатолій</b> | доктор біологічних наук, професор (Україна)           |
| <b>Михалюк Євгеній</b>      | доктор медичних наук, професор (Україна)              |
| <b>Носко Микола</b>         | доктор педагогічних наук, професор (Україна)          |
| <b>Орлик Надія</b>          | кандидат біологічних наук, доцент (Україна)           |
| <b>Потоп Володимир</b>      | доктор педагогічних наук, професор (Румунія)          |
| <b>Приймаков Олександр</b>  | доктор біологічних наук, професор (Польща)            |
| <b>Топчій Марія</b>         | кандидат біологічних наук, доцент (Україна)           |
| <b>Холодов Сергій</b>       | Кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)          |

**Адаптаційні** можливості дітей та молоді: збірник наукових праць XV Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 105-річчю з дня заснування кафедри фізичної реабілітації, біології і охорони здоров'я та 60-річчю створення лабораторії функціональної діагностики імені професора Т. М. Цонєвої Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, 19–20 вересня 2024 року, Ч. 2) / голов. ред. А. І. Босенко. Одеса: Університет Ушинського, 2024. 328 с.

У збірнику наукових праць конференції представлені роботи широкого кола фахівців з сучасних проблем фізичного виховання і спорту. В статтях розкриваються медико-біологічні, фізіолого-гігієнічні, психолого-педагогічні та валеологічні основи розширення адаптаційних можливостей дітей та молоді, зміцнення їх здоров'я, а також питання підготовки фахівців за відповідними напрямками.

**Рекомендовано до друку** вченою радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (*протокол № 3 від 31.10.2024 року*)

УДК: 796611.7–053.67(063)

**Носко М. О., Дейкун М. П., Мехед О. Б.**

Технології змішаного навчання при підготовці фахівців з громадського здоров'я: поєднання онлайн і традиційних методів..... 234

**Пісоцька Л. А., Глухова Н. В., Дукач Л. М.**

Комп'ютерно-інтегрована технологія скринінгової діагностики виявлення адаптаційних резервів організму..... 241

**Подрігало О. О., Подрігало Л. В., Го Сяохун**

Застосування психофізіологічних тестів для контролю стану спортсменів-танцюристів..... 252

**Приймаков О. О., Sawczuk M., Омельчук О. В., Мазурок Н. С.**

Структура та взаємозв'язки параметрів фізичного розвитку і фізичної підготовленості єдиноборців високої кваліфікації..... 257

**Самокиш І. І.**

Моніторинг фізичного розвитку студентів ЗВО методами антропометричних індексів 267

**Сергета І. В., Дреженкова І. Л., Стоян Н. В. Шевчук Т. В.,**

**Теклюк Р. В., Гончарук Т. І.**

Особливості взаємозалежності показників, які визначають специфічність функціональних можливостей організму студентів з різними підходами до організації рухової діяльності..... 272

**Степанова В. С., Трапезнікова С. С., Годзієв М. А., Гуца С. Г., Плакіда О. Л.**

Застосування інноваційних технологій в системі абілітації дітей із затримкою психомовного розвитку..... 281

**Trandafiresc E-A., Potop V.**

The hidden game in women's football: a comparative analysis of perceptual, cognitive, psychomotor, and physical skills by positional role..... 286

**Хорошуха М. Ф., Босенко А. І., Борщенко В. В.**

Взаємозв'язок смертей молодих спортсменів зі спрямованістю тренувального процесу..... 297

**Холодов С. А., Михайлюк І. М.**

Застосування методу динамічної пропріоцептивної корекції у фізичній реабілітації дітей з порушеннями психофізичного розвитку..... 303

**Якуба І. П., Гвоздій С. П.**

Особливості викладання вибіркового курсу «Стійкість рослин до абіотичних факторів» з використанням інноваційних технологій навчання..... 308

**Яремчишин М. М.**

Психологічні стратегії адаптації молоді під час реабілітації їх родичів – працівників МВС після поранення та взяття у полон..... 314

**Наші автори** 320

УДК 616.89-008.434-053.2:[616-036.82:004

*Степанова В. С., Трапезнікова С. С.,  
Годзієв М. А., Гуца С. Г., Плакіда О. Л.  
(Україна, м. Одеса)*

## **ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ АБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХОМОВНОГО РОЗВИТКУ**

***Анотація.** В останні роки в Україні спостерігається збільшення загальної кількості дітей з затримкою психомовного розвитку. Ігрові системи стають все більш популярними як метод терапії цих станів, але потребують доказового медичного обґрунтування. Робота присвячена апробації застосування інтерактивної системи «БРІОЛАЙТ» у комплексі абілітації дітей з затримкою психомовного розвитку.*

***Ключові слова:** затримка психомовного розвитку, абілітація, інтерактивні системи*

**Актуальність.** Важливість піклування про дітей з особливостями психомовного розвитку є пріоритетом нашої держави. В умовах сучасного розвитку освітніх і медичних установ, значна увага приділяється наданню комплексних реабілітаційних послуг, проте координація медичних, соціальних та психолого-педагогічних зусиль потребує подальшого вдосконалення.

На даний момент в динаміці показників здоров'я дитячого населення України спостерігається несприятлива тенденція, а саме: підвищення частоти вроджених і спадкових захворювань; зростання питомої ваги дітей, які народилися з травмами та патологією центральної нервової системи; прогресу зростання хронічних форм патології та хвороб алергічного походження; збільшення частоти ускладнень вірусних і паразитарних захворювань. Результат

вищезгаданих явищ – збільшення загальної кількості дітей з затримкою психомовного розвитку [1; 2].

Раннє виявлення медичних та педагогічних факторів ризику щодо порушення розвитку дитини надає можливість своєчасно розпочати адекватні абілітаційні заходи. Для того, щоб діти з особливими потребами мали оптимальні умови для розвитку, вони повинні систематично отримувати абілітаційні послуги в інклюзивному середовищі, інакше можливі втрата досягнутого раніше прогресу і погіршення психоемоційного стану [3].

Дуже важливо, щоб ці заходи були приємними для дитини, щоб вона отримувала задоволення від процесу. Ігрові абілітаційні системи стають все більш популярними, оскільки вони поєднують у собі ефективні методи терапії з елементами гри, що робить процес розвитку більш цікавим та захоплюючим для дітей. Гра – це важливий елемент розвитку дитини, оскільки вона сприяє фізичному, емоційному та інтелектуальному зростанню, сприяє розвитку різних навичок, таких як мовлення, моторика та когнітивні функції. Ігри та вправи, спрямовані на розвиток дрібної моторики, можуть бути корисними в терапії мови та мовлення, особливо для дітей з різними видами мовленнєвих розладів. Такі ігри допомагають покращити моторику рук і пальців, а також стимулюють мовні центри у мозку, що в свою чергу може поліпшувати якість мовлення та розвиток мовленнєвих навичок.

Абілітаційні заходи з використанням ігрового комп'ютерного обладнання можуть бути дуже ефективними для дітей з різними видами затримки розвитку, оскільки вони комбінують у собі розважальний елемент гри з науково обґрунтованими медичними та педагогічними методиками [4].

Мета: розробити алгоритм абілітації дітей з затримкою психомовного розвитку із диференцьованим застосуванням інтерактивної системи «БРІОЛАЙТ» на підставі комплексного дослідження індивідуальних особливостей дитини.

## Результати та обговорення.

Інтерактивні системи сприяють додатковій мотивації дітям з обмеженими можливостями для досягнення нових рухів і вмінь, що є головною підставою для досягнення мети абілітаційного процесу. Нами проводились дослідження по використанню інтерактивної системи «БРІОЛАЙТ» вітчизняного виробництва. Вона складається із наступних модулів:

1) Система Kinect на LCD-панелі 65 дюймів для розвитку великої моторики. Великий інтерактивний екран з оптичним сенсором передає координати скелета людини до інтерактивного додатку, який представляє їх в ігровому виді. Системи такого типу дають можливість керувати програмами за допомогою рухів рук, ніг і тулуба, як це показано у відео.

2) Система Leap Motion для розвитку дрібної моторики. Система складається з комп'ютера і настільного сенсора, який з високою точністю фіксує координати фаланг і зап'ясть обох рук на відстані до 50 см. На цій основі створена серія програм, призначені для розвитку праксису (розпізнавання, планування і власне рух).

3) Інтерактивна підлога і стіна. Інтерактивна підлога (стіна) – це інтегрована система проекційного зображення і датчиків, які дозволяють взаємодіяти з проекційним зображенням на підлозі (або стіні) в реальному часі.

4) Інтерактивна пісочниця. Проекційна пісочниця, що реагує на рухи людини. Розвиває координацію, фантазію, включаючи елементи сенсорно-тактильної терапії.

5) Інтерактивна панель. Великий інтерактивний LCD-екран розміром 43 дюйма поставляється на стійці або монтується на стіну. Вбудований комп'ютер включає дидактичні ігри та вправи, спрямовані на розвиток основних пізнавальних процесів, координації рухів, праксису і великої моторики.

6) Логопедичне дзеркало. Має такі можливості як: запис аудіо фрагмента тривалістю до 20 секунд без спотворення і його багаторазове відтворення, перезапис і регулювання гучності.

За допомогою вищеназваних модулів є можливість отримувати велику кількість (більш ніж 50) інтерактивних ефектів. Але для їхнього оптимального застосування, у першу чергу, потрібно на доказовому рівні дослідити індивідуальні потреби кожної дитини. З цією метою у поліклініці ДУ «Укр. НДІ МР та К МОЗ України» створено мультидисциплінарну команду, яка включає наступних фахівців: педіатр, дитячий невролог, дитячий психолог, терапевт з розвитку мови і мовлення. Такий підхід дає можливість комплексного дослідження дітей і виявлення особливостей розвитку та стану психо-емоційної сфери.

Типову комплексне дослідження складається з:

1. Діагностика когнітивної сфери
2. Діагностика емоційно-вольової сфери дитини
3. Діагностика мовленнєвих навичок
4. Оцінка функціональної комунікації
5. Оцінка сприйняття мови

За результатами дослідження проводиться оцінка розвитку навичок відносно віку за показниками комунікації, рухової активності, дрібної моторики, вирішення завдань.

Особлива увага надається обстеженню психомовного розвитку. Досліджується стан артикуляційного апарату, загальна характеристика мовлення, рівень граматичного складу мовлення, стан фонематичного сприйняття, стан звукового складу мовлення.

За результатами проведеного комплексного обстеження формується інтегральний показник функціонального стану дитини з виділенням особливостей функціонування, які потребують корекції. Визначаються найбільш ефективні в цьому випадку модулі для застосування інтерактивної системи «Бріолайт» і відповідні методики їх реалізації. Після певного терміну терапії (1-2 місяці) проводиться повторне обстеження дитини для можливого коригування застосовуваних методик. Такий підхід дозволяє повною мірою використати

можливості системи для отримання оптимального ефекту в абілітації дітей з затримкою психомовного розвитку.

**Висновки.** Застосування інтерактивної системи «БРІОЛАЙТ» у абілітації дітей із затримкою психомовного розвитку має великі перспективи, оскільки гра допомагає дітям легше сприймати терапевтичні заходи, роблячи процес одужання більш цікавим та ефективним. Для її оптимального застосування, за результатами проведеного комплексного обстеження формується інтегральний показник функціонального стану дитини з виділенням особливостей функціонування, які потребують корекції. Визначаються найбільш ефективні для застосування в цьому випадку модулі інтерактивної системи «Бріолайт» і відповідні методики їх реалізації. Запропоновані заходи наведені в програмі, яку запроваджено для апробації у спільній роботі поліклініки ДУ «Укр. НДІ МР та К МОЗ України» та Інклюзивно-ресурсного центру № 1 міста Одеси.

### Список використаних джерел

1. Степанова В. С., Пастерначенко В. В. Воєнний конфлікт та діти: ресурси для реабілітації: методичні вказівки. Одеса: Поліграф, 2023. 32 с.
2. Потапюк Л. М., Лінник Б. В. Вплив воєнного конфлікту на розвиток зв'язного мовлення дітей з особливими освітніми потребами: виклики та стратегії підтримки. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць*. 2024, Т. 1, № 1 (108), С. 151-160. URL: [https://journals.snu.edu.ua/index.php/DOMTP\\_SNU/article/view/857](https://journals.snu.edu.ua/index.php/DOMTP_SNU/article/view/857).
3. Степанова В. С., Пастерначенко В. В., Брусніцин І. Г., Гурієнко К. О. Реабілітація дітей із порушеннями психомовного розвитку в умовах амбулаторних закладів: методичні вказівки. Одеса: ДУ «УкрНДІ МР та К МОЗ України», 2022. 36 с.
4. Захарова Л. Г., Норд Г. Л. Технології використання інноваційного інтерактивного обладнання в корекційно-розвитковій діяльності в умовах інклюзивно-ресурсних центрів: методичні рекомендації для фахівців ІРЦ та

установ з інклюзивною формою навчання. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 108 с.

**Stepanova V.S., Godziev M.A., Gushcha S.G., Plakida O.L.**

**APPLICATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE  
SYSTEM OF HABILITATION OF CHILDREN WITH PSYCHOLINGUISTIC  
DELAYED DEVELOPMENT**

**Annotation.** *In recent years, Ukraine has seen an increase in the total number of children with delayed psycholinguistic development. Gaming systems are becoming increasingly popular as a method of therapy for these conditions, but require evidence-based medical justification. The work is devoted to the approbation of the use of the interactive system "BRYOLIGHT" in the complex of rehabilitation of children with a delay in psycholinguistic development.*

**Elena-Andreea Trandafirescu,**

**Vladimir Potop**

**THE HIDDEN GAME IN WOMEN'S FOOTBALL: A COMPARATIVE  
ANALYSIS OF PERCEPTUAL, COGNITIVE, PSYCHOMOTOR, AND  
PHYSICAL SKILLS BY POSITIONAL ROLE**

**Abstract**

*The purpose of this paper was to compare perceptual, cognitive, psychomotor, and physical skills among female football players in relation to their field positional role. The study involved 20 players, with a mean age of 15.2 years. The findings offer a detailed understanding of role-specific attributes and provide coaches with a comprehensive tool for assessing players' skills, complementing traditional visual observations.*

*Наукове видання*

# АДАПТАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

## ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

XIV Міжнародної науково-практичної конференції,  
присвяченої  
105-річчю з дня заснування кафедри фізичної реабілітації,  
біології і охорони здоров'я та  
60-річчю створення лабораторії функціональної діагностики  
імені професора Т. М. Цонєвої

19–20 вересня 2024 року  
м. Одеса

### Частина 2

Матеріали зверстані з електронних носіїв, наданих авторами публікацій.  
Відповідальність за наукову достовірність матеріалів та відсутність плагіату  
несуть автори

Головний редактор А. І. Босенко  
Технічні редактори: О. В. Бобро  
Дизайн обкладинки А. І. Босенко, Н. А. Орлик, М. С. Топчій  
(фото Н. А. Орлик)